

УДК 236.658:4

Ільченко М.О.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Розглянуто та проаналізовано вітчизняні та закордонні підходи щодо організації бухгалтерського обліку витрат та формування облікової політики. Проведено детальний аналіз положень нормативних документів, що регламентують в тій чи іншій мірі облік витрат на підприємствах ресторанного господарства.

Ключові слова: облікова політика, облік витрат, ресторанне господарство.

Исченко М.

ACCOUNTING POLICIES AS AN INSTRUMENT OF COST ACCOUNTING RESTAURANTS AND CATERING ENTERPRISES

Reviewed and analyzed the domestic and foreign approaches to the organization of the accounting of costs and of accounting policy. The detailed analysis of the provisions of normative documents regulating in varying degrees, cost accounting at the enterprises of restaurant business.

Keywords: accounting policies, accounting for costs restaurant business.

Ильченко М.А.

УЧЕТНАЯ ПОЛИТИКА КАК ИНСТРУМЕНТ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕТА ЗАТРАТ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ РЕСТОРАННОГО ХОЗЯЙСТВА

Рассмотрены и проанализированы отечественные и зарубежные подходы к организации бухгалтерского учета расходов и формирования учетной политики. Проведен детальний аналіз положений нормативных документов, регламентирующих в той или иной степени учет расходов на предприятиях ресторанного бизнеса.

Ключевые слова: учетная политика, учет расходов, ресторанный бизнес.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими та практичними завданнями. Після визначення об'єкта обліку витрат, його змісту та класифікації необхідно встановити способи ведення його обліку. Основним інструментом, що дозволяє це

зробити, є облікова політика, формування і затвердження якої входить в обов'язки будь-якого підприємства ресторанного господарства (ПРГ). Формальний підхід до її складання властивий вітчизняним суб'єктам господарювання, що в умовах ринкових відносин, не сприяє прискоренню зростання їх ефективності.

Формування внутрішнього регламенту, яким підприємство буде керуватися в цілях бухгалтерського обліку витрат, можливе тільки при чіткому розумінні законодавчого і нормативного регулювання даного об'єкта обліку.

Тому, враховуючи специфіку роботи підприємств ресторанного господарства, необхідна чітко регламентована і пристосована саме для цих підприємств облікова політика.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Вагомий внесок у розвиток організації системи бухгалтерського обліку і облікової політики витрат з метою їх удосконалення зробили такі учені, як: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Л.В. Наповдовська, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко, Г.Г. Штулер, Б.Ф. Усач, М.В. Кужельний, А. Апчерч, М.А. Бахрушина, О. Волкова, Н.Д.Врублевский, О.Н.Гончаренко, К.Друрі, Івашкевич В.Б., та ін.

Проте до теперішнього часу залишаються недостатньо вирішеними низка суттєвих теоретико-методичних питань стосовно організації обліку витрат та облікової політики на підприємствах ресторанного господарства, які потребують подальшого дослідження.

Цілі статті. Метою даного дослідження є вдосконалення бухгалтерського обліку витрат підприємств ресторанного господарства та адаптація їх відтворення в обліковій політиці.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У контексті поглиблення трансформаційних процесів і структурних зрушень перед економікою України стоять об'єктивні завдання щодо визначення напрямків і механізмів вирішення питань з ефективного функціонування підприємств ресторанного господарства. На даному етапі вітчизняним підприємствам досліджуваної галузі притаманний екстенсивний шлях розвитку, в той час як декларується необхідність переходу до його інтенсивних складових. Такий шлях розвитку, навіть при певних змінах в даній сфері діяльності, не веде до істотного поліпшення результатів господарювання, відбувається лише пасивне реагування підприємств на поточні зміни в зовнішньому середовищі.

Стратегія підприємств ресторанного господарства має

відповідати загальним перетворенням в національній економіці, гармонізувати вплив факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та зв'язки між ними. Головною метою стратегії, на наш погляд, є ефективне управління підприємствами ресторанного господарства. Інформаційною основою для прийняття оптимальних управлінських рішень в процесі управління господарською діяльністю підприємств ресторанного господарства є науково обґрунтована система бухгалтерського обліку. Однак проведений аналіз стану бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах досліджуваної галузі показав наявність безлічі проблем, які пов'язані з його організацією.

Практика показує, що облік витрат займає центральне місце в системі діяльності підприємства ресторанного господарства і відіграє важливу роль під час формування фінансового результату. Одним із основних завдань фінансового обліку витрат є формування облікової політики щодо обліку витрат, своєчасне і достовірне відображення даних про витрати у первинних документах, реєстрах бухгалтерського обліку та фінансовій звітності.

За елементами витрати підприємств ресторанного господарства відображаються у документах: рахунки – фактури, прибуткові й видаткові накладні, накладні на відпуск малоцінних та швидкозношуваних предметів в експлуатацію, розрахунково-платіжні відомості, розрахунки відрахувань на соціальні заходи, авансові звіти, прибуткові та видаткові касові ордери, відомості нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів, тощо.

Дані, які містяться в перелічених документах спочатку відображаються на рахунках бухгалтерського обліку, а потім – в облікових реєстрах.

Загалом записи з обліку витрат підприємств ресторанного господарства можна згрупувати в наступні групи:

- облік матеріальних витрат;
- облік витрат на оплату праці;
- облік витрат відрахувань на соціальні заходи;
- облік амортизації;
- облік інших витрат (на оплату послуг сторонніх організацій).

Для обліку витрат на підприємствах ресторанного господарства діючим Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій призначено клас 9 «Витрати діяльності», який включає рахунки першого порядку: 90

«Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності».

За економічним змістом усі витрати підприємств поділяють на операційні, які обліковуються на рахунках 90, 92, 93, 94. Фінансові, інші звичайні та надзвичайні витрати, що обліковують на рахунках 95 і 96; для обліку інших звичайних витрат призначено рахунок 97, в свою чергу для обліку надзвичайних витрат – рахунок 99. По закінченні звітного періоду всі рахунки на яких обліковуються витрати повинні списуватися на рахунок фінансових результатів 79 «Фінансові результати»[3].

В процесі дослідження визначено, що в основу створення законодавчої, правової та нормативної бази регулювання обліку витрат підприємств ресторанного господарства покладені такі особливості:

1. зв'язок витрат з характером, умовами здійснення і напрямками діяльності;
2. поділ витрат на поточні, які включаються в собівартість в одному господарському циклі, і на капітальні, що відносяться до придбання або створення необоротних активів, які списуються протягом декількох господарських циклів;
3. витрати незалежно від їх оплати належать до того періоду, в якому вони мали місце, тобто відображаються в обліку за принципом нарахування;
4. вимога майнової відокремленості, згідно з яким дозволено відносити на собівартість тільки власні витрати, на які є право власності [2].

На нашу думку, ці особливості характеризують сучасну концепцію обліку витрат підприємств ресторанного господарства за П(С)БО та Міжнародних стандартів обліку і звітності, охоплюючи облік комерційних витрат за всіма складовими.

Аналізуючи облік витрат в сучасних умовах господарювання, слід зазначити, що в даний момент виникає "тимчасова" різниця облікових і фактичних показників, тобто невідповідність інформації про вартість активів у фінансовій звітності і реальної вартості цих активів на день прийняття управлінських рішень, аж до ліквідації підприємства.

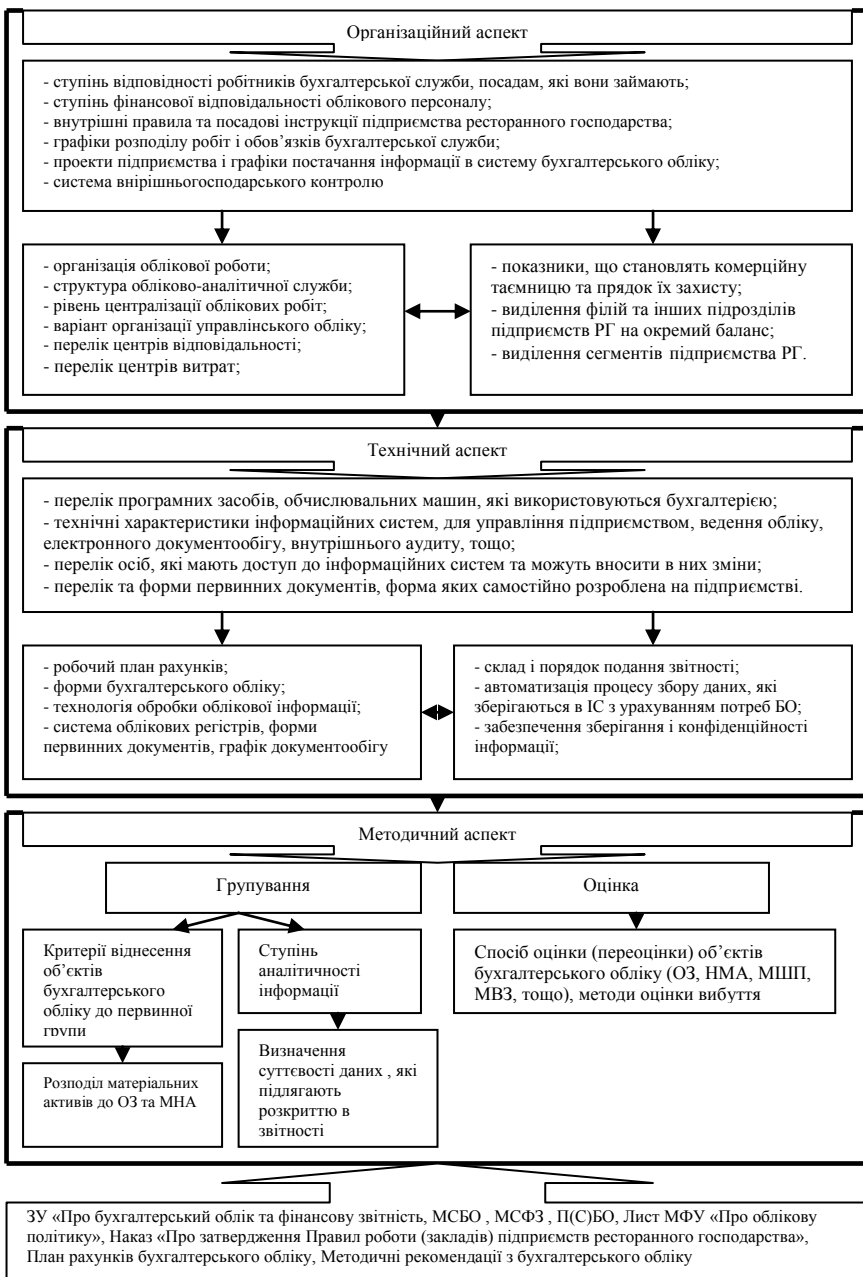

Рис 1. Рекомендована структура облікової політики на ПРГ.

Прибуток, сформований за даними бухгалтерського обліку, не відображає реальної здатності підприємств ресторанного господарства нарощувати власний капітал і відповідати за зобов'язаннями, в силу чого вони не задовольняють інтереси власників і кредиторів в якості критерію прийняття зважених управлінських рішень.

Основним інструментом, що дозволяє формувати підхід до визначення прибутку та відображення витрат, є облікова політика, формування і затвердження якої входить в обов'язки будь-якого підприємства, згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [1]. Формування облікової політики полягає в тому, що з усієї сукупності методів обліку обирають ті, які прийняті для підприємства цієї галузі і відповідають специфіці його діяльності. Основним регламентом з обліку витрат є наказ (розпорядження) про облікову політику, який в обов'язковому порядку повинен містити розділ, щодо обліку витрат, в якому, зокрема, зазначають основні принципи й методи обліку [4].

Аналіз практики формування та застосування облікової політики на підприємствах ресторанного господарства дозволив встановити, що сьогодні процесу її формування приділяється недостатня увага як зі сторони працівників обліково-фінансових служб, так і зі сторони власників та адміністрації підприємства. Від правильної побудови та розуміння облікової політики багато в чому залежить ефективність діяльності підприємства ресторанного господарства.

В більшості наказів про облікову політику питання, пов'язані з функціями управління не розкрито, посадові інструкції робітників облікової служби не наводяться в додатках до облікової політики, графіки передачі інформації зі структурних підрозділів до бухгалтерської служби підприємства ресторанного господарства не визначені, що обертається для даних підприємств великими економічними втратами.

В своїх дослідженнях науковці пропонують ефективність організації бухгалтерської служби розглядати шляхом оцінки рівня витрат, яким ця служба запобігає [5].

Отже, в результаті проведеного дослідження в розрізі організаційних, технічних, методичних розділів Наказу про облікову політику на підприємствах ресторанного господарства (ПРГ) пропонуємо виділяти елементи, які дозволяють створити модель оптимальної облікової політики з урахуванням специфіки господарювання цих підприємств, що зображені на рисунку 1.

Для того, щоб інформація про витрати підприємств ресторанного господарства своєчасно надходила до користувачів, а також з метою забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів необхідно конкретизувати методику обліку витрат відповідно до умов і обсягів діяльності підприємств та їх організаційної структури [6].

Висновки. На нашу думку, облікова політика є невід'ємним інструментом, що регулює методологічні та організаційні основи обліку витрат на підприємствах ресторанного господарства. Розуміючи важливість даного документа для бухгалтерського обліку та звітності, в даний час багато підприємств даної галузі повинні переглянути свої погляди на створення облікової політики в частині елементів витрат підприємств, що в свою чергу підвищить необхідність розширення і уточнення теоретичного знання. Тому в даному дослідженні були виділені елементи облікової політики, що регламентують облік витрат на підприємствах ресторанного господарства, запропоновані можливі варіанти відображення облікової політики в рамках обліку витрат на підприємствах досліджуваної галузі.

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р із змінами та доповненнями внесеними Верховною Радою України від 16.10.2012р № 5463VI. // <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>>.
2. Закон України «Про затвердження Правил роботи (закладів) підприємств ресторанного господарства від 24.07.2002р із змінами та доповненнями внесеними Верховною Радою України від 10.11.2009р № 1239. // <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0680-02>>.
3. Бурцев В.В. Организация системы внутреннего контроля коммерческой организации / В. В. Бурцев. – М.: Экзамен, 2000.
4. Водоп'янова О. Облікова політика: починаємо новий рік : // Дебет–Кредит. — 2010. — №05. — С. 16–19.
5. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність : навч. посібник / М.С. Пушкар. – Тернопіль Карт–Бланш, 2003, С – 236.
6. Дзюба Н. Особливості обліку в закладах ресторанного господарства [Електронний ресурс] / Наталія Дзюба // Податки та бухгалтерський облік. – 2007. – №71. – Режим доступу: <<http://www.nibu.factor.ua/ukr/golden/doc.html?id=2083>>.